

Periodisme del d'abans

LA PUBLICACIÓ DELS TRES VOLUMS DE LA 'HISTÒRIA DEL PERIODISME A CATALUNYA' PERMET REVISITAR LA HISTÒRIA RECENT DEL PAÍS A TRAVÉS D'UN REFERENT FONAMENTAL: EL PERIODISME I ELS QUI EL FAN

Tots tenim les nostres dèries, afinitats i obsessions, i per això podem arribar a pensar que hi ha llibres “imprescindibles” que encara no s’han escrit. Sol tractar-se d’un miratge subjectiu. En canvi, en altres ocasions –molt poques– hi ha un consens sobre la necessitat real i objectiva d’una determinada obra. I un bon dia la veiem als prestatges de les llibreries, i diem: “Per fi!”. Avui els parlaré d’un llibre d’aquesta mena –d’un llibre que són tres volums, en realitat–. Es tracta de la *Història del periodisme a Catalunya*, ben bé acabat de sortir del forn i editat per Sàpiens Publicacions, amb el suport de la Generalitat de Catalunya. La direcció editorial ha anat a càrrec del periodista i professor de la Universitat Ramon Llull, Francesc Canosa. Aquest llibre fa un llarg recorregut des dels primers pioners encara nascuts al segle XVIII, com Antoni Brusi i Aribau, fins a la premsa digitalitzada actual, passant per la gran literatura periodística de la dècada del 1930 i pel clima enrarit del franquisme. Es tracta d’una obra divulgativa en el més noble sentit d’aquesta expressió, no d’un paperot acadèmic, i està bellíssimament editada i generosament il·lustrada. Els asseguro que paga la pena fer aquest recorregut històric. Entre les planes 112 i 113 del tercer volum, dit sigui de passada, podran veure com és la redacció barcelonina de la revista que tenen a les mans, EL TEMPS.

Quan el calendari resulta propici, acostumo a passar als meus estudiants de primer de periodisme una entrevista a Josep Pla que va realitzar Joaquín Soler Serrano a mitjan anys setanta, en el programa *A fondo*. En general, la difícil conjunció de densitat conceptual, agudesa i agilitat comunicativa de l’entrevistador i de l’entrevistat provoca comentaris de

FERRAN
SÁEZ MATEU

sorpresa. En un format visual minimalista, gairebé precari, Soler Serrano demostra que no només coneix perfectament –a fons– l’obra dels entrevistats, en aquest cas Pla, sinó que està en possessió d’un pòsit cultural que li permet de fer comparacions arriscades amb altres autors, amb l’objectiu de reconduir l’entrevista cap a espais no transitats, lluny dels llocs comuns. Tota una lliçó.

Avui, el nivell general del periodisme no és ben bé el del Pla de la revista *Destino*. Fa de mal dir, però veiem i llegim coses molt insubstancials. Del prestigi al descrèdit en poc més d’una generació... Què ha passat? La majoria de mitjans dels anys 70 s’han concentrat en grups empresarials de proporcions gegantines, l’horitzó prioritari dels quals és la pura

rendibilitat econòmica. A més, la relació d’aquestes corporacions amb certs partits polítics no és que sigui poc o molt estreta: és literalment simbiòtica, de dependència mútua. En el cas dels mitjans públics, aquests vincles freguen sovint la comicitat. Alguns objectaran, suposo, que l’origen del descrèdit que comentem rau bàsicament i directament en la teleporqueria i els seus múltiples succedanis. A mi em sembla que això és confondre l’efecte amb la causa. L’origen últim de la baixa consideració social del periodisme no és la teleporqueria, sinó tot el contrari: és el descrèdit del periodisme qui ha portat a aquests productes infectes. I d’on prové, en darrer terme, aquest descrèdit? De la desnaturalització política del món de la comunicació, que en poc temps ha passat de ser un contrapès del poder, efectiu i socialment respectat, a transformar-se sovint en *el* poder (lligat a grans empreses, partits polítics, etc.).

La base de la democràcia rau en un supòsit delicat: l’existència de ciutadans informats que, en conseqüència, poden prendre decisions racionals tant a nivell individual com col·lectiu. Amb un periodisme malalt, la democràcia no té, doncs, gaire sentit. Amb els magnífics tres volums de la *Història del periodisme a Catalunya* aquest vincle queda més clar que l’aigua. La història recent d’aquest país resulta literalment incomprendible, en tots els sentits, sense els diaris, revistes i programes de ràdio i televisió que ha generat. Per això convé conèixer i divulgar bé tot aquest llegat. I anar més enllà: espero amb delit els tres volums igual de grossos –però de moment imaginaris– amb una antologia dels millors articles dels darrers 150 anys.

Escriptor i professor a la URL